

Ltk Beets A1

Foreest, C. van

2 (w68. w69)

Det Gylagen

1
Nijmegen 21 febr. 68

Waarde Brudee.

Heartelyk dank voor uw belang-
stelling. Gaarne eken ik dat ge
beide gebeurtenissen waarmede gij
mij gelukwenscht mij diep hebben
getroffen. Zeer eken ik de on-
derscheiding hoog mij van wege der
koning te beent gevallen en van zijne
Ministers op wie voordragt zijne
surfeld is verleend, maar niet min
als heeft mij de whitteende meer-
derheid goed gedaan. Waarmede
ik ditmaal heb gehoren. Vooral
nu mij ^{hoog} dagelijks menig treffende
bepredendeid ten oore komte waaruit
blykt hoe verwoed de aanval op
mij ditmaal geweest is en hoe groot
de liefde, de gheechtheid, de ijfse van
mijne vrienden, en hunne vryde
bij u. mijne zegesmaal.
Bij dat alles drukt mij het beuf

Van de moeyelykheid om te beëindigen
aan hetz. Koning en Volk nu meer
dan vreeslyk hebben van mij te ver-
wachten en met een zeer bepleend
gemaect over de soekomst van
het Vaderland ga ik ditmaal
naa. Vlaanderen. God zal, hoop
ik, mij en anderen wijsheid geven
om voor de goede zaak met goede
inzlag te styden.

Breef mijn dank voor hunne
begaanstelling ook aan de uwe,
over en groot te allen, ook namen
Pet. en Cornelia

Alstede
Uw heffende Broeder
J. J.

M. Ma gisteren avond het bovenstaande
te heb. en geschreeven met plan het heden
op de post te doen, ontving ik de een
moey. en. brief van. gelukwensching
van. mijn Zoon waarin hij tevens
om soekending van 50 voor een

ehening vraagt. Dit braef mij sevens
den 20ten february in herfmering, waaraan
ik. anders. op. dit. oogenblik. niet. loy.
hebben. gedaekt. Ik. sicut. hierin. nu. 300.
waaraan. 250. voor. U. met. vertrek.
de. overij. 50. aan. J. ter. hand. te. stelle.
hem. hartelyk. voor. mij. te. groeten. en
te. beclanden. voor. zijn. lief. Ik. wils.
hem. wel. nader. waerant. ik. thans.
wanne. tijd. heb. Alstede
22 febr. 1877

Utrecht 2 July 1869

Waarde Broede!

Allerlei drukte is oordraak dat ik U pas heden dank zeg voor uw belangstelling in de uitslag der verkiezing te Alkmaar. Tot op dit oogenblik bekeur ik deze uitkomst, die ik vroeger had, nog niet. Het lidmaatschap van de Kamer heeft voor iemand die niet in de residentie geweest is, zeer vele schandtijden en bij deze nederlaag zijn mij zeer veel meer, en veel meer treffende blyken van belangstelling en goedertierenheid te deele gevallen dan ooit vroeger bij een triomf. Ik stel er mij nu

groot gnaeghe. Van voor ons
proccel negthijs mijn leuen, op
Hymburg te gaan. Hiyten. Of ik
al me. mij later de Candidatuur
nog eens mocht aanbieden, lust
zal hebben. Om weder al Volks-
Vitegenwoordige, Optetreden, is
een vraag die ik nu nog niet
beantwoorden kan. Dit is teher
dat ik niet wensch dat hij zich
spoedig zal voordoen.

Hu is voortaan teher te heis
zal kunnen zijn, heeft gij mij
teher mee. dat vroey. te Alrecht
zien. Mijhien. Kom. ik. U al
spoedig eens oproeken.

Graet de uwe. heutelyk. Van
Mwen Uleghelb. ds. Proccel.

(in Proccel.)

— De heer v. d. Kaay, rechter te Alkmaar, die vooral de kandidatuur van gen. Knoop onlangs heeft doorgedreven, toen deze, als in aktieven dienst geen zitting kon nemen, maar die met een hulpmiddeltje wilde genoeg nemen, om de verkiezing van den generaal mogelijk te maken, beweert nu dat de heer v. Foreest geen brief had moeten schrijven aan gen. Knoop, om zijne plannen te leeren kennen, maar eenvoudig zijn mandaat had moeten nederleggen. Dat is eene natuurlijke redeneering voor liberalen, die er een geheel bijzondere eerblijfsel op na houden. Evenals de *N. R. Ct.* en 't *Noorden* in den aanvang, bij het doordrijven der kandidatuur van gen. Knoop, toen die billijkerwijs niet had mogen gesteld worden, die bestreden, komt thans het *Hbl.* op tegen de redeneering van de heer v. d. Kaay. Door het handhaven der kandidatuur van den heer Knoop is, zooals deze zelf erkent, het pleit beslist; de heer v. d. K. beroept er zich op, dat eenige kiezers den heer v. Foreest zullen gestemd hebben, omdat zij er op rekenden, dat hij zou aftreden, als de gen. Knoop den krijgsveld dienst weder verliet; het *Handbl.* zegt, dat zij, die dat deden, recht zouden hebben zich daarop te beroepen, niet de heer v. d. K., die met alle kracht heeft betoogd, dat hij de belofte van den heer v. Foreest niet aannam. De brief van gen. Knoop verhindert dezen thans weer, de kandidatuur te Alkmaar te aanvaarden. Hij kan geen gunstbetooningen van den heer v. Foreest aannemen, zegt hij. Waartoe zou dan het aftreden van den heer v. Foreest dienen? Alleen om het den kiezers ter wille van enkele drijvers lastig te maken. Intusschen heeft de heer v. Foreest werkelijk zijn ontslag als lid van de Tweede Kamer ingediend.

Ter juistere waardeering der aangelegenheid, laten wij hier de tusschen de hh. v. Foreest en Knoop gewisselde brieven volgen:

»s GRAVENHAGE, 25 Sept. 1870.

»Excellentie!

»Bij het aanvaarden der kandidatuur voor het lidmaatschap der Tweede Kamer gaf ik het voornemen te kennen om mijn mandaat weder neder te leggen, zoodra de omstandigheden Uwe Exc. zouden veroorloven om de aktieve dienst te verlaten en uwen zetel in de Tweede Kamer weder te komen innemen.

»Thans in de *Staats-Courant* het besluit lezend, waarbij Uwe Exc., met ingang van 30 dezer, van uw kommando wordt ontheven, acht ik het oogenblik gekomen om aan mijn voornemen gevolg te geven.

»Alvorens daartoe evenwel over te gaan, meen ik mij te moeten vergewissen of Uwe Exc. de aktieve dienst reeds weder wenscht te verlaten en dus bereid is om de kandidatuur die U ongetwijfeld weder, tegenover de mijne, zal worden aangeboden, aan te nemen.

»Mogt dit nog niet zóó zijn, dan zou het geval nog niet aanwezig zijn, waarvoor ik het voorbehoud heb gemaakt en zou ik mij dus niet gerechtigd achten om, door voor mijn lidmaatschap te bedanken, het distrikt Alkmaar op nieuw den last en de moeite, aan eene verkiezing verbonden, op den hals te halen.

»Uwe Exc. zou mij daarom zeer verplichten door mij met eenig antwoord te vereeren. Onmiddellijk nadat ik van Uwe Exc. zal hebben vernomen dat Uwe Exc. de kandidatuur weder wenscht te aanvaarden, zal ik mijn ontslag als lid der Kamer indienen.

»Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn, *Uwer Exc. dienstw. Dienaar.*

(get.) VAN FOREEST.

»ARNHEM, 26 Sept. 1870.

»Hoogwelgeb. Heer!

»In antwoord op uw schrijven van gister, heb ik de eer het volgende te berichten:

»Ik ben bereid den aktieven militairen dienst te verlaten, wanneer mij onder gewone omstandigheden, het lidmaatschap van de Kamer wordt aangeboden. De vrees voor oorlog is, geloof ik, thans voor ons land geweken, zoodat men zonder oneer weér de rijen van het leger kan verlaten; en het lidmaatschap van de Tweede Kamer is een werkkring, waarin ik misschien eenig nut kan stichten en die aan mijne eerzucht beantwoordt.

»Maar ik wil thans geen lid van de Tweede Kamer voor Alkmaar worden, wanneer daartoe door u dat lidmaatschap moet worden nedergelegd. Bij de laatste stemming heb ik mij tegenover u gesteld, zoo ik geloof met het volste recht; ik heb daardoor geenszins te kort gedaan aan de loyaleiteit, zooals die van uwe partij mij dit hebben verweten. Maar ik zou meer stof tot die beschuldiging hebben gegeven, wanneer ik thans het aanbod aannam, mij door u gedaan; het nederleggen van uw mandaat zou een gunstbetoon zijn ten mijnen opzichte, en gunsten neem ik niet aan, allermint van tegenstanders. Zeer gaarne wil ik weér lid van de Tweede Kamer worden: maar het is mij niet onverschillig op welke wijze; en op de wijze, door u aangegeven, wil ik het niet zijn.

»Ik verzoek UHWGeb. de betuiging te willen aannemen van de bijzondere hoogachting, die ik u toedraag.

(Get.) W. J. KNOOP.

UTRECHT, Zondag 20 Junij.

De fransch-belgische commissie schijnt het door inwilligen van België's zijde bepaald eens te worden, omtrent de regeling van 't spoorweg-incident. Zelfs berigt de telegraaf heden, dat zij hare werkzaamheden reeds heeft geëindigd. Heeft het kabinet van Brussel ten slotte toch hier en daar toegegeven, het heeft dan slechts gedaan, wat van den beginne verwacht was.

Het fr. wetgevend ligchaam zal weldra bijeenkomen, tot onderzoek der geloofsbijbel; men verwacht dan geene openingsrede. De werkzaamheden, aan dat onderzoek verbonden, zijn vrij omslagtig en hebben den vorigen keer in 1865 vier weken geduurd. Toen werden, na eene discussie van twintig dagen, zes verkiezingen vernietigd van de negen-en-vijftig, wier geldigheid betwist was. Ook nu zal tegen onderscheiden verkiezingen worden opgekomen en de strijd zeker niet minder levendig worden gevoerd.

Er is weder bij gerucht van het vertrek der fransche troepen uit Rome gewaagd. De 15 Sept. werd zelfs als datum aangewezen, en de hooft-zending van gen. Fleury van Parijs naar Florence, en van kard. Berardi van Rome naar Parijs werd er mede in verband gebracht. De zaken zijn echter nog niet zoo ver gevorderd. Rome als hoofdstad van Italië blijft de wensch der Italianen. De overeenkomst van 15 Sept. 1864 is een halt op den weg daarin geweest; in Dec. 1866 vertrokken de fransche troepen; de overeenkomst werd door Ricasoli trouw gehandeld; maar onder Ratazzi stak de partij van handelen 't hoofd op; eerst gevat, werd Garibaldi later in vrijheid gesteld, en had de anablaats op 't roemeinsch gebied; Italië had zijne troepen naar Rome willen zenden, om er de orde te handhaven, en waren zij er eens geweest, ze waren niet zoo ligt verdreven; Napoleon bestelde anders, en Mentana was het bloedig slottoereel eener poging, die, voor eenigen tijd uitgesteld, zeker niet is afgesteld. Alles hangt hier slechts af van de houding van Napoleon, en deze schijnt Rome nog niet aan eigen lot te willen overlaten.

Het nieuwe spaansche ministerie is gevormd; de hb. Silvela en Herrera zijn de beide nieuwe mannen. In 't Kortjes is van de vorming van dit kabinet melding gemaakt. De terugkomst van den hertog de Montpensier op zijne goederen heeft een verkeerd indruk gemaakt bij de Kortjes; Prim heeft echter verklaard, dat de hertog den eed op de Grandwet heeft afgelegd en dus recht heeft zich in Spanje te vestigen; hij heeft daarbij herhaald, dat voor de keuze van een vorst aan de Kortjes de volledigste vrijheid zal gelaten worden. De Kortjes kunnen dus gerust wezen. — Eene komm. uit de vergadering heeft de korting van 33 pCt. op de koopons afgeurd; slechts eene korting van 5 pCt. op de binnen-schuld, naar 't voorstel der regering, wordt aannemelijk geacht. De regering beijvert zich zeer, om de financiën in goeden staat te brengen.

Te Londen is gezegd, dat Bright zou afreden. Dit schijnt nog onjuist. Men zal onder Londen de rede vinden van den premier over Bright's onvoorzigtige uiting.

Humenië is onder 't bestuur van prins karel geagiteerd gebleven; de verkiezingen zijn met moeite in den zin der regering gelyk. Nu meldt de telegraaf dat de ex vorst Kouza naar de Donau vorstendommen schijnt gereisd te zijn. Zou dat het sein wezen van nieuwe verwickelingen aan den beneden-Donau?

De regeling der Tunesche schuld is thans opgedragen aan eene commissie, die de regten der schuldeischers, hooft men, zal weten te handhaven.

Z. M. heeft tot notaris te Rotterdam benoemd, mr. A. C. J. de Kuyper, adv. en kand.-notaris aldaar; — pensioen verleend aan J. J. Kaubier, gewezen bewaarder der 2. kl. in het huis van arrest te Leiden, van f. 248. Z. M. heeft benoemd: bij den prov. staf, tot prov. adj. in Overijssel, den majoor F. Sodenkamp, van het 1 reg. vest.-art.; bij het 1. reg. vest.-art., tot majoor den kaplt. I. kl. N. A. Boom, van den staf en onder-inspecteur der draagh. te wapenen, tevens chef van den geweerw. te Delft en aan den 2. luit. W. A. Kuyck, van laastgen. regement, op zijn verzoek een eervol ontslag uit de milit. dienst verleend; — aan den luit.-kolonel F. H. J. Furnée, prov. adj. in Overijssel, op zijn aanvraag een pensioen toegekend van f. 1500 en hem den rang van kolonel verleend.

De audientie van den Minister van Financiën, voor de zaken van herv. eeredienst, zal bingsdag, die voor Koloniën Woensdag en die voor Oorlog Donderdag niet plaats hebben.

De afdelingen der Tweede Kamer hebben gister een nader onderzoek gehouden over de wetsontwerpen tot ontgenging van perceelen voor de spoorwegen Dordrecht-Rotterdam en Zaandam-Amsterdam.

— De Kiesver. Met God voor Nederland en Oranje heeft, niettegenstaande diens bedanken, den heer Wierda als kandidaat bij de herstemming tegenover mr. Olivier gehandhaafd.

— In Gouda, Leiden, Haarlemmermeer, Zuidhorn en Roermond hebben Bingsdag de herstemmingen plaats voor leden der Tweede Kamer. De strijd wordt er tusschen de voorstanders der hb. de Brauw en Bosscha, Taats v. Amongen en Neeb, van d. Biesen en Rutgers v. Rozenburg, Olivier en Wierda, Arnolds en Pij's met warnte gevoerd. Dit is te begripen. De ministeriele partij heeft eene voldoende meerderheid, maar ze wensch die te versterken; de houding der r. kath. leden kan haar toch alligt nog moeijelijkenheden brengen; de oppositie heeft nedr-lagen geleden, maar te meer wensch zij hare geleerden niet nog meer te zien gedund.

De schoolwet is ook nu het shibboleth; wij hebben het voor een paar weken gezegd; de belangrijk die zaak zij moge, wij achten het gevaar voor de schoolwet niet zoo groot; hare tegenstanders zullen onder de tegenwoordige kieswet niet ligt meer dan 1/2 van 't aantal stemmen in de Tweede Kamer bijeenbrengen. De handhaving der wet van 1857 wordt niet zoo zeer bedreigd, hoe hard de tegenstanders er tegen roepen, maar de handigheid, om die tot leus voor de verkiezingen aan te nemen, heeft doel bereikt. Zal echter ook bij de herstemmingen, dat gevaar voor de schoolwet, 't geen nu zeker niet meer bestaat, en na onze overtuiging nooit zoo groot is geweest, weder alleen ten rigtsnoer strekken en zullen de belangen onzer grondwetlike instellingen, van ons financieelwezen, van onze koloniën er geheel voor op den achtergrond worden gesteld; het wel te denken. Maar daartoe zal weder in Nederland te veel is een kiestpel, waarbij partijbelang, dat zoo naauw verwant is aan persoonlijk belang, de hoofdrol speelt, en niet het belang van 't vaderland.

— De heer Groen schrijft omtrent de herstemming in den Haarlemmermeer: "Zoo de kiezers te Haarlemmermeer weten, dat de roemsch-gzinde tegenover een schoolwetmen, den kandidaat der N. R. Ct., ons programma beaamt, is mijne aanbeteeling (principieel dikwerf reeds herhaald) overtuigend."

— Zelden is er in de laatste jaren een lid in onze Tweede Kamer gevallen, die op meer persoonlijke achtung van tegenstanders en vrienden mogt bogen, dan de heer v. Foreest; zelden viel er een man door partijzucht en politieke maneuvres, aan wien niet meer waarheid de hulde van allen kon gebracht worden wegens bekwaamheden, eerlijkheid, onpartijdigheid, onbaatzuchtigheid, dan de heer v. Foreest. De onwaarheden in de parlementaire portretten" o. a. over den heer v. Foreest gezegd, maken het begrip, hoe niemand de aanspraakrijkheid van dat "fabriekwerk" heeft durven op zich nemen. De zegepraal door de ministeriele partij te Alkmaar behaald is dan ook een pijnlijke geweest; zelfs de optreding van een man als Knoop kan het verlies van zulk een waardig vertegenwoordiger niet doen vergeten.

De heer v. Foreest, die als zoo menig ander gemeend heeft, na zoo lang zetel te hebben gehad in de vergadering der Staten-Generaal, door geene voorafgaande verklaring te mogen trachten zich bij zijne kiezers welgevalig te maken, en die de grondwetlike bepaling omtrent ruggespraak ten strengste opvatte, heeft thans aan zijne kiezers een schrijven gerigt, dat wij hier laten volgen, en waaruit men nader den man zal leeren kennen:

— Aan de Kiezers in het Kiesdistrict Alkmaar.

"Nu ik, na gedurende meer dan zestien jaren de eer te hebben gehad van u te vertegenwoordigen, uw vertrouwen, naar het schijnt, vooral ter zake van mijne zinswijze omtrent de schoolkwestie heb verbeurd, wensch ik mij daarover, aan het einde van mijne parlementaire loopbaan, nog met een enkel woord te verklaren. Vele mijner vrienden hebben op die verklaring vóór het sluiten van de stemmen bij mij aangedrongen. Ik heb geantwoord: Is het betamelijk dat een kandidaat aan den verkiezingsstrijd ga deelneemen; kan van mijne zinswijze niet uit meer dan een advies blijken; en, zoo i. et. uw wensch mogt zijn, dat ik iets van het gesprokene terug neme of verzachte, bedenkt dat ik mij eens soldaat van de oude garte heb genoemd en vergt of verwacht daarom niet van mij dat ik, nu de parlementaire dood dreigt, in wankelen of slugten een schandelijk middel tot levensverlenging; zoeken zal. Thans echter, nu de uitkomst mij doet vermoeden, dat er inderdaad misverstand heeft plaats gehad, wil ik het stilzwijgen niet langer bewaren.

"Het is volkomen waar dat ik voor de openbare staatschool, zoo als die bij getrouwe naleving van de wet van 1857 worden moet, weinig ingenomenheid gevoel en dat ik de zucht van velen om goede bijzondere scholen

te stichten begrijp en toejuich. Niet omdat ik meen dat er op de lagere scholen leerstellig onderwijs in de godsdienst moet worden gegeven; niet omdat ook ik niet gaarne de zonen van hetzelfde vaderland in dezelfde scholen zoo vereenigd zien, niet dus omdat de openbare school gemengd is, maar alleen omdat zij neutraal moet wezen, en er, bij het zich scherppeer tekenend meeningverschil op meer dan een gebied, om die neutraliteit te bewaren, allengs meer op de staatschool zal moeten worden verzegen wat, naar mijn oordeel, op eene nederlandsche volkschool aan het opkomend geslacht moet worden ingeprent. Maar heeft men nu uit mijne geringe ingenomenheid met de neutrale staatschool afgeleid dat ik eene geweldige omkeering in den bestaanden toestand beoogen of zelfs toelaten zou; heeft men gemeend dat ik ook maar in eene enkele gemeente, waar de bevolking aan de neutrale staatschool gehecht is, haar die zou willen ontnemen en dat ik, hetzij dan door grondwetsherziening of schoolwetsherziening de bevolking overal tegen haar zin gezindheidsscholen zou willen opdringen, dan zeker heeft er een schromelijk misverstand plaats gehad. Het enige wat ik zou wenschen is, dat men daar, waar de bevolking niet aan de staatschool gehecht is, waar om de eene of andere reden gemeedsbezwaren tegen haar bestaan, en waar de anders dientengevolge op hunne eigene kosten en voor hunne eigene kinderen bijzondere scholen zouden willen stichten, die poging niet door eene overdrevene konkurrentie van de staatschool belemmeren zal. Ik meen, in één woord, dat in een vrij land de schoolwetgeving zoo moet worden ingerigt, dat de staatschool niet zoo veel mogelijk, maar zoo weinig mogelijk aan het oprigten van bijzondere scholen in den weg sta.

"Mogt nu, kiezers! — wat ik bijna niet aannemen kan — de meerderheid uwer mij inderdaad om de zinswijze haar vertrouwen hebben ontzegd; mogt gij meenen dat op de gemeedsbezwaren van andersdenkenden niet behoefte te worden gelat; mogt gij de neutrale school niet alleen voor uwe kinderen wenschen te behouden, maar haar bovendien willen aanwenden als een middel om de kinderen van andersdenkenden met uwe begrippen te doortrekken; begeert gij een vertegenwoordiger die, hetzij uit overtuiging hetzij om zijn zetel in de Tweede Kamer niet te verliezen, u daarin behulpzaam is — dan voorzeker hebt gij wel gedaan met een ander in mijne plaats naar 'slands vergaderzaal af te vaardigen, want — ik zeg er u dank voor dat gij het hebt begrepen — wie zich ook tot het uitvoeren van iets dat naar gewetensdwang zweemt zou willen leenen — ik zeker nooit.

"Dit lag mij over de schoolkwestie op het harte. Ten opzichte van andere kwestieën behoeft ik mijne houding niet te rechtvaardigen. Zelfs, geloof ik, ten opzichte van de koloniale kwestie niet. Voorreest omdat zij in het district Alkmaar zoo als elders — naar het mij voorkomt tot groote schade en schande voor het vaderland — ditmaal eene bijnaak is geweest, van geen invloed op den uitslag der verkiezingen, maar bovendien omdat ik overtuigd ben dat, ware zij hoofdzaak, ware zij zoo als men dat tegenwoordig noemt shibboleth geweest, de overgrote meerderheid uwer door mijne herkiezing een indrukwekkend protest zou hebben aangeteekend tegen het zelfzuchtig en kortzigtig ijveren van zoovelen voor eene roekeloze omverpeping van den bestaanden maatschappijelijken toestand, waardoor rampen over Nederland en het ongelukkige Indië zullen worden gebracht, waaraan ik niet dan met huivering kan denken.

"En nu een woord van afscheid, een hartelijk woord van warmen dank voor het vertrouwen dat gij mij zooveel jaar n hebt geschonken, een woord vooral aan hen die mij ook thans nog met dat vertrouwen zijn blijven vereeren.

"In de eerste plaats zij die dank gebracht aan de beide Kiezersvereeningingen die mij ook ditmaal weder tot haren kandidaat hebben gesteld en aan zoo menigen trouwen conservatieve vriend die nu, niet minder dan vroeger, zij het dan ook met minder gunstigen uitslag, voor mijne herkiezing heeft geijverd. Zij er verzekerd van, dat de gedachte dat ik uw vertrouwen niet heb verloren, het grieved van de geledele nederlaag in hooge mate verzacht.

"Maar ook aan anderen dan aan mijne conservatieve vrienden wensch ik te zeggen dat ik dankbaar ben voor hunne ijverige ondersteuning. Van de antirevolutionairen en katholieken is ditmaal, ik weet het, bijna niemand van de stembus afwezig gebleven en ook de Israëlieten, zegt men, hebben mijne zijde niet verlaten.

"Zulk eene samenwerking wordt door onze tegenstanders een monsterwonder genoemd. Verdient zij inderdaad dien naam? Zijn niet veelvuldig allen die tot eene of andere minderheid behooren, de natuurlijke bondgenooten van de conservatieve partij die het recht en de vrijheid van ieder wil handhaven? Dat hebben

de antirevolutionairen en katholieken, ik erken het dankbaar, getoond te begrijpen, en zoo de conservatieve partij in dit district het onderspit heeft geloden, het is zeker niet door gemis van hunne medewerking geweest. Ik heb eindelijk een woord van dank voor mijne tegenstanders. Aan hen ben ik het verschuldigd dat eene parlementaire loopbaan vol te kortkomingen ten minsten door een goed einde besloten is. Wat toch is eervoller voor den nederlandschen soldaat — ook op het parlementaire slagveld — dan den dood te vinden omdat hij, door het hoog opheffen van het vaandel, het mikpunt van alle vijandige kogels geworden is? Dat vaandel waarop 't Voor de Vrijheid en voor het Vaderland' geschreven staat, ik laat het aan de hoede van anderen over, beter dan ik in staat om het te verdedigen. Gij, kiezers! waakt dat heerschzucht en eigenbelang het niet onder den voet halen en vertreden. Waakt — het zijn de woorden die ik aan het einde van mijne parlementaire loopbaan aan het geheele nederlandsche volk toeroep, dat ik zoo lang de eer heb gehad te vertegenwoordigen: — Waakt in deze ernstige tijden met verdubbelde veerkracht voor de Vrijheid en voor het vaderland.

— VAN FOREEST."

— De Arnh. Ct. heeft in een artikel over de herstemmingen den raad gegeven mondeling te werken op de kiezers, die bij eerste stemming zijn thuis gebleven, en met hen de kans, de bekwaamheid, het karakter van den kandidaat te bespreken; de Arnh. Ct. had daarbij verklaard, dat het publiek gebleeserd is van de in de kranten afgegeven getuigschriften door Dings aan Dings, dat Dings een goed vaderlander is, een vriend van Nederland en Oranje, een eerlijk en gemoedelijk man, wars van partijgeest enz., advertentien die men leest als de aankondiging van heerlijke oesters, ansjovis, haring, die Dings 'voorradig' heeft.

De N. Arnh. Ct. antwoordt op dit betoog en zegt o. a. "Neen dwingen en dringen, en neigen en dreigen, al liegend bedriegend, noch bloozend noch blinkend, en kozend en likkend, gewetens verdoven en wond'teren belovend, en wachting te schrijven, omdat dat kan blijven, maar met woorden steeds spelend, omdat zoo verveuld 't gestand doen moet worden, of boven 't vermogen, ge altijd kunt bevernen, 't zei niets, 't is gelogen, zoo schaft gij, alleen door wat praats, uw man in de Kamer gemaklijk een plaats."

— Ten gevolge van de zegel-afschaffing zal, van 1 Julij af, 't Haarlems Weekblad in vergroot formaat worden uitgegeven.

— Gister zijn te Rotterdam vele leden van 't Anti-Dagblad-zegeilverbond bijeengekomen, om de vereeniging te ontbinden. Prof. Fruin gaf een overzicht van de geschiedenis van 't verbond; dit overzicht zal worden gedrukt en rondgeleid. De hb. Pincoffs, v. Raalte en Bosscha spraken nog; het archief der vereenig. zal aan de gemeente Rotterdam worden aangeboden.

— De heer J. Russel, redakteur-uitgever van het blad L'ami du Limbourg, heeft bij den bevoegden regter eene klage wegens hoon en laster ingediend tegen het te Maastrecht verschijnende dagblad Le Courrier de la Meuse, voor een in laatstgemeld blad op j. Woensdag verschenen opstel, waarin o. a. het artikel van L'ami van den vorigen dag L'oeuvre d'un flou wordt genoemd.

— Aan 't ministerie van binnenl. zaken heeft de beoeming van mr. Hubrecht, adv. te Rotterdam, tot sekret.-generaal bij het departement veler verbazing opgewekt. Dat de ambtenaren er juist niet mede zijn ingenomen, zal men wel begrijpen.

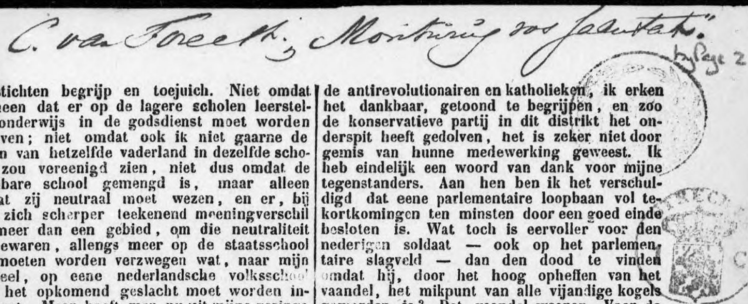
— Naar wij vernemen wordt Zr. Ms. rampschip de Schorpioen binnen weinige dagen van het Nieuwediep weder ter reede van Helvoetsluis verwacht. Amst. Ct.

— De majoor A. E. J. Charlier, plaatselijk kommandant te Helder, is in die betrekking naar Grave overgeplaatst.

— De off. van gez. 2. kl. C. van Wicheren, med. et art. obstet. doct., geb. te Groningen, is gister na verdeling van stellingen bevoorrecht tot doctor in de chirurgie.

— In den avond van 17 dezer is de buitengewone vergadering der Provinciale Staten van Zeeland i. z. de kalamiteuse polders definitief gesloten. Onder de belangrijkste besluite punten behoort o. a. dat met 16 tegen 15 st. als de zinswijze der vergadering is verklaard, dat, na bijdrage van een kalamiteus polder en die van den eerst-achterliggenden polder, de Staat hulp moet verlenen, en gezinszins de provincie.

— Als buitengewone leden der commissie tot 't afnemen van het eind-examen der kweekelingen van 's rijks vee-artsenijsschool voor dit jaar, zijn benoemd dr. W. Koster en dr. J. A. Boogaard, hoogt. te Utrecht en Leiden, benevens dr. H. van Cappelle, referendaris bij het depart. van Binnenl. zaken te 's Hage.

— Op den 2. September e. k. zal alhier door de leeraren in de staatswetenschappen aan de verschillende hogere burgerscholen in ons Vaderland een algemeene vergadering worden gehouden, ten einde de belangen van het onderwijs in die vakken onderling te bespreken. De vergadering zal plaats hebben op verzoek van een vijftal leeraren, terwijl de uitnodiging ter bijwoning dier zeer belangrijke vergadering gedaan is door Mr. E. v. Lier, advocaat te Amsterdam en leeraar aan de hogere burgerschool te Zaandam.

N. R. C.

*— Gister is ter provinciale griffie alhier aanbesteed: 4. Het opmaken en begrinden van een gedeelte van den Goedijrdik en den weg langs de Langbroekerweiding; aangenomen door J. van Lunteren te Woudenberg, voor f 1825; 2. Herbesteed: het graven van 525 streklands meter kanaal, door den uiterwaard, genaamd: »de Roodvoet»; aangenomen door J. J. Bekker te Lent, voor f 14780.

— Met ingang van 1. Juli j. s. wordt op het hulpkantoor van den rijkssteegraaf in het Amstelhotel te Amsterdam de doorlopende dagdienst ingevoerd.

*— Vrijdagavond vond te Amsterdam in het Paleis van volkslijt de eerste algem. repetitie van het 9de Nederl. Zangerfeest in tegenwoordigheid van een talrijk publiek, waaronder vele autoriteiten, plaats. Na de uitvoering der Hocheitsmarsch heette de president, de heer M. A. Caspers, allen welkom, sprak een woord van dank tot den eere-voorzitter, den heer Mr. C. J. A. den Tex, en eindigde met hulde te brengen aan den koning, den hoogen beschermers van den zangersbond. Daarna spraken nog de h. den Tex en S. R. de la Sablonière uit Kampen, terwijl namens het comité den heer Dekkers een geschenk, bestaande in een gouden ketting, werd aangeboden. Toen nam de eigenlijke repetitie een aanvang, die algemeen voldeed. Mej. Ida Manders en vooral de heer Dekkers werden luiders toegejuicht.

— Een vleeschhouwer te Zwolle heeft in de vorige week onder het eten van gerstapap een spid ingeslikt, die zich dwars in de keel vastzette, hetgeen hem vreeselijke pijn veroorzaakte. Onmiddellijk heeft men geneeskundige hulp ingeroepen, en waren vijf dokters bijeen; zij hebben een aan een eind balein vastgehechte spons in de keel gestoken, om de spid, die niet naar boven uit te krijgen was, naar beneden te duwen; tengevolge waarvan de keel en verder benedenwaarts loopende organen tot bijna op de maag zijn opengecheurd. Het schijnt dat de operatie nog al goed is afgelopen; de lijder heeft ten minste thans geen hinder meer van de spid.

— Op 15 dezer is te Compascuum (prov. Drenthe) de woning van J. Brands en vrouw, die druk bezig waren met veenbranden, terwijl hun oudste zoonje van negen jaren met twee kleinere kinderen, een meisje van drie jaren en een jongste van acht maanden, in huis waren celeren, in brand geraakt. Het oudste kind is er nog uit kunnen komen, doch de andere kleinen vonden in de vlammen den dood. — Vrijdag nacht is te Breda bij de restauratie en broodbakkerij van v. M. brand ontdekt; gelukkig was de eigenaar nog op, daar de v. g. majoor B. en de luit. d. V., die boven wonden, rustig sliepen, terwijl reeds hune kamers met rook gevuld waren en enkele voorwerpen in een der slaapkamers reeds vrij hevig aan 't branden waren. —

WATERHOOGTE.

Arnhem, 19 Junij, 1.65 El + A. P. 8.60. Gev. 0 d. Rijnhoogte 8 vt. 9 dm.

TELEGRAMMEN.

De sinds gister ontvangen telegrafische dépêches laten wij hieronder volgen:

Habfax, Vrijdag. De intrekking der konventie omtrent de konfederatie is uitgesteld, nadat een voorstel tot protest tegen die konfederatie en tot aanbeveling eener aansluiting bij de Vereenigde Staten verworpen was.

Madrid, Zaterdag. Volgens de *Imparcial* is het nieuwe ministerie als volgt zamengesteld: Prim, oorlog en president van den minister-raad; Silvela, buitenlandsche zaken; Posada Herrera, justitie; Topete, marine en ad interim koloniën; Figueroa, financiën; Sagasta, binnenlandsche zaken; Zorrilla, openbare werken.

Madrid, Zaterdag. De commissie der kortes, die verslag moest uitbrengen over het voorstel van den afgevaardigde Capdebon tot korting van 55 pCt. op de koopsom rente, enz. heeft verwerping hiervan voorgesteld, en aanneming van het voorstel der regering tot korting van 5 pCt. op de rente, alleen van de binnenlandsche schuld.

Milaan, Zaterdag. Gisteren heeft zich veel volk op het Domplein vereenigd. De troepen zijn uitgetrukt; de orde is dadelijk hersteld.

Weenen, Zaterdag. Aan de *Abendpost* wordt uit Tunis den 18 dezer getelegrafeerd dat de Bey, in overleg met Frankrijk, Engeland en

Italië, uit de Tunesische beambten een commissie heeft benoemd, belast om onder een internationale kontrolle de inkomsten te innen en die onder de schuldeischers billijk te verdeelen.

Parijs, Zaterdag. Heden morgen was het te St. Etienne, la Ricamarie en op de andere punten van het kolendistrict aan de Loire volkomen rustig.

Naar men verzekert, heeft de Fransch-Belgische commissie ter regeling van het spoorwegincident gisteren hare werkzaamheid gesloten.

Parijs, Zaterdag. De *Public* zegt dat Belgische zijne inzichten betreffende de regeling van het spoorwegincident veranderd heeft, waarom de gemeentelijke commissie gister hare beraadslaging heeft hervat en de volgende week zal voortzetten.

Het vertrek van den chef van het kabinet des keizers, den heer Conti, naar Italië, heeft volstrekt geen politieke beteekenis.

Madrid, heden, Zondag.

Een voorstel van de republikeinen, om te verklaren, dat de kamer met leedwezen de aankomst van Montpensier in Spanje heeft gezien, is met 94 tegen 67 stemmen in overweging genomen. Prim stelde een ministerie voor, zamengesteld overeenkomstig de lijst van den *Imparcial*; hij zeide dat het gouvernement de konstitutiernaauwgezeten aanbiedigen en doen eerbiedigen en bezweert de republikeinen bedaar te werk te gaan. 't Is de eenige wijze, waarop ze tot verwezenlijking hunner wenschen kunnen komen. Het land moet zich niet verontrusten over de zamenzweringen van Karlisten en Isabellisten. Het gouvernement wenscht de goede betrekkingen met het buitenland te bewaren, en acht het noodig, die met de natie die vroeger spaansch waren, te hernieuwen. Het gouvernement houdt zich voornamelijk met de financiële kwestie bezig en hoopt goedkoop geld te vinden. Prim zeide verder, dat Montpensier als kapitein-generaal den eed op de konstitutie heeft afgelegd en dus in Spanje kan verblijven. Zijn verblijf is niet in strijd met de konstitutie. Niemand zal een koning opdringen; de Kortes alleen zullen er een kiezen en hune keuze zal onvoorwaardelijk moeten geëerbijdd worden.

Weenen, heden, Zondag.

Volgens de *Presse* is in diplomatieke kringen het gerucht verbreid, dat de ex-vorst Couza, die in de nabijheid van Weenen verblijft hield, plotseling in het geheim is vertrokken. Men schijnt te vreezen, dat hij naar den beneden-Danau is vertrokken.

Berlijn, heden, Zondag.

Volgens de *Hamburger Nachrichten* is den 19. dezer tusschen den president van den ministeraad, Frijs, en den britsch gezant, een verklaring ondertekend, waarbij, in het geval van gedwongen ligitingen, de engelsche onderdanen in Denemarken en de Denen in Engeland van de militaire verplichtingen worden vrijgesteld.

Parijs, heden, Zondag.

De heer Schneider is tot voorzitter, de h. Leroux, David en Dumiral zijn tot ondervoorzitters van het wetg. Ligchaam benoemd.

BUITENLAND.

WEENEN, 17 Junij.

Het bij de delegatiën in te dienen budget van oorlog zal nog door eene aanvraag om een buitengewoon krediet van 5 miljoen worden gevolgd. In dat budget wordt tevens een verbetering der traktementen van de officieren, van den rang van overste af, vastgesteld. Op de begroting is eene som van 500,000 fl. uitgetrokken, tot aankoop van 100 mitrailleurs, systeem Montigny — eene vrucht der beschavede behoefte aan spoediger en meer aldooende menschenvernietiging.

Naar aan de *Presse* wordt gemeld, heeft kardinaal Rauscher bij den keizer verzocht, dat de wereldlijke priester van Florencourt, de redakteur van het *Vaterland* zijne kerkerstraf van 4 maanden in een klooster moet doorbrengen, maar is dit verzoek van de hand gewezen.

De bisschop van Augsburg heeft het noodig geacht, op te komen tegen het meer en meer insluipende gebruik, dat geestelijken uit de genoemde stad en omstreken reeds des voormiddags wijnhuizen en herbergen bezoeken, en in het bijzonder hieertegen, dat geestelijken niet schromen, in een met name genoemd wijnhuis, met liberale drinkbroers uit den leeken-stand gesprekken te houden. De bisschop dreigt, dat hij, indien aan zijne waarschuwing geen gehoor wordt gegeven, strengere maatregelen zal nemen.

BERLIJN, 18 Junij.

Graaf von Bismarck keert Zondag met den koning hier terug; hij zal dus waarschijnlijk Maandag aan de beraadslagingen van het parlement deelnemen. Dingsdag wordt het (parlament, Woensdag de rijksdag gesloten, en zoo zullen ten minste de parlementaire werkzaamheden op den bepaalden tijd eindigen. Het krijgt echter hoe langer hoe meer den schijn, dat het (parlament even als het

voorig jaar uiteen zal gaan, zonder eenig resultaat te hebben opgeleverd, wat de tariefhervorming aangaat.

Te Zurich is thans de kantonsraad naar de zuiver democratische leer door algemeen stemrecht gekozen. Men moet echter nog onder vinden, wat de uitwerking zal wezen. — De Rigi-spoorweg is door den raad van Lucern goedgekeurd; de vracht tot op den top van de Rigi zal 5 fr. wezen.

Met betrekking tot den opstand der Kirgisen wordt uit Szamara aan eenige te Petersburg verschijnende bladen gemeld, dat gerucent in omloop zijn, volgens welke in de steppen een uitgebreide en ernstige opstand is uitgebarsten. Onder anderen zou eene bende van 12,000 man de stad Uralak overrompelt, de uit 168 man bestaande bezetting afgevoerd en de stad bemistigd hebben. Ten gevolge van dezen staat van zaken stond de handel stil en bleven de karavannen van den Syr-Darja geheel weg.

LONDEN, 18 Junij.

Op de vraag van kolonel North aan den heer Gladstone, of de brief van den heer Bright wettelijk van diens hand was, en of het ministerie zich met dat schrijven vereenigde, antwoorde de eerste lord van de schatkist:

»In antwoord op de vraag van het geachte lid moet ik zeggen, dat de brief, die in de bladen is openbaar gemaakt, door mijn geachten vriend aan eenige zijner kommittenten te Birmingham gerigt, en voorlezen in eene openbare meeting, wel degelijk een produkt van hem is (gelach). Bovendien zal ik er bijvoegen, dat die brief door mijn geachten vriend is geschreven zonder dat hij dien aan zijne kollega's heeft medegedeeld en onder zijne verantwoordelijkheid (gelach). Eveneens heb ik zelf aan een heer te Bradford een schrijven gerigt, de ontvangst mededeelende van een besluit door eene meeting eenige dagen te voren over de iersche kerkwet genomen. Deze brief is gelijktijdig in hetzelfde blad met dien van mijn geachten vriend openbaar gemaakt. Maar hij heeft de eer niet gehad met zulke groote en leesbare letters gedrukt te worden (gelach) noch in hetzelfde gedeelte van het blad te worden opgenomen. Ik zeg het dan ook met eenigen spijt, dat schrijven heeft volstrekt den aandacht niet getrokken (gelach). Wat het laatste gedeelte van de vraag van den geachten kolonel betreft, namelijk of het gouvernement het eens is met de zienwijze in den brief uitgedrukt, moet ik zeggen, dat het gouvernement het niet van zijn plicht geacht heeft noch acht, om in detail de bijzondere deelen van deze zienwijze te onderzoeken. En dat om redenen, waarvan ik zal erkennen, dat het geachte lid de billijkheid te erkennen zal. Ik wil daarmede zeggen, dat er vele zaken zijn, die een gouvernement, in abstracten zin als voorstel kan aannemen, maar die het, in zijne hoedrigheid van gouvernemen, woordelijk niet als geregvaardigd en gewaarsburgd zou kunnen beschouwen, wat de handeling van een der takken der wetgeving betreft. (Hoor!) Wat het geachte lid, naar ik meen, recht heeft mij te vragen, is te weten of het gouvernement, op de een of andere wijze en uit vrije beweging het goedkeurt of aanmoedigt, dat men zich menge in de vrijheid van handelen van het Huis des Lords. (Hoor!) Daarentrent zal het mij, naar ik hoop, vrijstaan, te wijzen op den toon, die in de debatten hier en elders geheerscht heeft, om de verklaring te ondersteunen, die ik bij deze afleg, dat niets verder van onze bedoeling verwijderd lag dan eene dusdanige innemiging (toejuiching). Elk der takken van de wetgeving in dit land is natuurlijk en met volle recht ligtgeraakt bij de minste aanranding van de vrijheid zijner discussiën. Maar boven alles en onbetwistbaar zouden zij met ijverrecht alle gevoelens waarnemen, die mogelijk, op zich zelf niet te regtvaardigen en onbillijk, zouden kunnen verkondigd worden met het quaest-gaag van de ministers der kroon. (Hoor!) Nu de kwestie gesteld is, kan ik zeggen dat dit onzerzijds geen eenvoudige woorden zijn. Mijnerzijds ben ik in staat te verklaren, dat mij verleden week uit talrijk hevokte plaatsen voorstellen gedaan zijn om daar meetings te organiseren ter bespreking van de iersche kerkbil, aan het oordeel van het Huis der Lords onderworpen. Voor zoover ik zulks vermogt, heb ik alle dergelijke manifestatiën afgeraden (levendige toejuiching). En misschien zal het mij geoorloofd zijn, er bij te voegen, dat mijn geachte vriend, die hier zit, zonder eenige voorafsprak tusschen ons, op dezelfde wijze heeft gehandeld in antwoord op af de stappen, die hij hem gedaan zijn (toejuiching) en dat hij het mogelijke heeft gedaan, om elke populaire handeling van dien aard tegen te gaan, die de beraadslagingen en de vrijheid van handelen van het Huis der Lords kon bemleremen.

Men beweert, dat de heer John Bright, naar aanleiding van den brief over het Huis der Lords, zijn ontslag heeft genomen als minister voor den handel.

De heer Baxton heeft in 't Parlement een voorstel ingediend, om voor elk der wijken der hoofdstad een afzonderlijk bestuur te

doen benoemen, en voor de geheele stad een centraal bestuur van 135 leden. De minister Bruce heeft de noodzakelijkheid erkend van een wijziging in het stadsbestuur, maar verklaard, dat de regering een voorstel gereed maakte. De heer Baxton heeft het zijne toen ingetrokken.

In het Lagerhuis is voorgesteld om het traliewerk, waar achter de dames de zittingen kunnen bijwonen, weg te breken. Eigenlijk mogen zij niet tegenwoordig zijn en worden zij slechts geduid. Intusschen heeft de heer Layard beloofd zorg te zullen dragen, dat het Huis de dames een waardiger plaats kan aanbieden.

PARIJS, 18 Junij.

De indruk, die 's keizers schrijven zoowel hier als in de departementen maakt, kan niet juist een gelukkige worden genoemd. Men had in dat staatsstuk eene meer volledige verklaring willen zien van de gematigde en liberale beginselen, waaraan men, gelijk de officiële pers beweert, in regeringskringen getrouw blijft. Bovendien was men gewoon, dat de verklaringen die van den soeverein uitgaan, bepaald het een of ander aankondigen, en dit manifest heelt slechts eene negatieve strekking, door voor eenigen tijd de handhaving van den *status quo* in uitzigt te stellen. Zoals gezegd is, kan de indruk van dit manifest dan ook bepaald niet gunstig genoemd worden. De linkerzijde in het wetgevend ligchaam moet daarom vast besloten zijn niet meer het slagtoffer te wezen van de meerderheid. Vooral wil ze niet meer toestaan, dat eene discussie gesmoord wordt, gelijk maar al te dikwerf heeft plaats gehad, onder het aantal stemmen van de regterzijde en van het regeringsgezind centrum. Een der eerste kwestieën, die in het wetg. ligchaam zal ter sprake komen, is die over de onverenigbaarheid van het ambt van kamerheer met het mandaat van afgevaardigde. Zoals men weet hebben verscheidene kamerheeren van Z. M., o. a. de markies d'Alvroucourt en de markies de Conghénon bij de laatste verkiezingen het onderspit moeten delven.

De tijdingen van den prefect van Lyon, heden nacht hier ontvangen, luiden iets beter. De vrees voor eene tweede bloedige botsing is nagenoeg geweken en generaal Moutan, graaf Palikao, is naar Lyon kunnen terugkeeren, zonder dat hij buitengewone maatregelen behoeft voor te schrijven. Evenwel duren de werksaakingen voort en dreigen zij zich uit te breiden; thans zijn ze eene phase van passieve, in plaats van actieve wederstand ingetreden. 't Is zeer wel mogelijk, dat dit een gevolg is van sommige onvoorzigtige en moeilijkt te houden beloften door den prefect van Lyon aan de werklieden gedaan. De laatste berichten bij de *Agence Havas* omtrent die ongeregeldeheden luiden als volgt: »18 Junij: De dag en de avond van gister verliepen rustig, in weerwil dat in de stad zekere agitatie heerste. *L'Éclair* is in beslag genomen, ten gevolge van het verhaal door dat blad van de ongeregeldeheden van den vorigen avond gegeven. In het bassin der Loire bevinden zich op dit oogenblik 10 bataljons (60 komp.) infanterie en een eskadron dragonders. Al de ingangende der mijnen zijn door militairen bezet. Het keizerlijk hof van Lyon heeft naar de zaak der onlusten een onderzoek ingesteld. De werklieden in de smelovens van St. Etienne hebben aan de spoorwegmaatschappij van Parijs naar Lyon en Marseille verzocht, hen steenkolen aan te voeren tegen inkoopsprijs dat is, tegen 2 centimes per ton, per mijl. De maatschappij van Lyon heeft zich gehaast aan dat verzoek te voldoen. Men is van meening, dat bij gebreke van de mijnen van Saône-en-Loire van l'Allier, die geen ruitmen voorraad hebben, het bassin van Allais, dat op dit oogenblik nog overvol is, van zijn overvloed aan de Loire in voldoende hoeveelheid zal mededeelen, om een krisis te voorkomen, die een gevolg zou zijn van het staken van het werk in de smelovens.»

Het zevende korrektioneel Hof heeft gister het vonnis uitgesproken in de zaak van den *Rappel*, die beschuldigd was dat hij valsche berichten gemengd en aangespoord had tot maat en verachting der Regering. De heer Barbucis is veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf en 5000 franks boete; de heer Arnould tot 6 maanden en 3000 franks; de heer Schiller, drukker, tot 1 maand en 1000 fr. De laatste is tevens door de regb. van koop. tot 1000 fr. veroordeeld, omdat hij weigerde *le Rappel* weder te drukken.

Onder de abusievelijk gearresteerden bij de jongste oproerigheden, noemen wij nog den heer Rothschild, konsul generaal van Oostenrijk; hij werd losgelaten, toen men zich van zijne identiteit overtuigd had, als — »konsul van Pruisen.»

Alle spaansche vlugtelingen (Carlsten en Isabellisten) zijn van de spaansch-fransche grenzen verwijderd geworden; een gedeelte is in het binnenland geïnterneerd, anderen hebben zich naar Parijs begeven.

Stoomdrukk van L. E. BOSCH EN ZONN,